

УДК 316.42:023.5

Жукова Валерія Павлівна,

кандидат наук із соціальних комунікацій,

доцент кафедри бібліотекознавства та соціальних комунікацій ХДАК,

в.о. президента АСІБТ

поштова адреса: ХДАК, Бурсацький спуск, 4, м. Харків, 61057, Україна

конт. тел: 337-34-55

СОЦІАЛІЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕЧНОГО СУСПІЛЬСТВА

В процесі розвитку інформаційного суспільства бібліотечно-інформаційна сфера розвивається в умовах переходу до комплексного використання традиційних та автоматизованих інформаційних технологій. Бібліотеки здійснюють комплексну автоматизацію, приділяючи увагу переважно нарощуванню і розвитку технічної бази. Технологічний зміст змін, що відбуваються є важливим для визначення цілей і вирішення завдань кожної окремої бібліотеки і піддається подальшому переосмисленню.

Створення єдиного інформаційного простору передбачає наявність типових технологічних рішень, наприклад, в питаннях формування і надання бібліотекою повнотекстових електронних ресурсів. Інформація, збережена в цифровому вигляді на зовнішніх носіях або доступна в мережевому режимі, відкриває нові можливості задоволення користувачів. В умовах розвитку інформаційно-комунікаційних технологій у бібліотеках відчувається дефіцит висококваліфікованих фахівців, недостатність нормативної та матеріально-технічної бази. Цим обумовлена об'єктивна потреба визначити напрямки соціалізації персоналу бібліотек на етапі розвитку інформатизації суспільства. Соціалізація являє собою процес становлення особистості, поступове засвоєння нею вимог суспільства, придбання соціально значимих характеристик свідомості і поведінки, які регулюють її взаємини із соціумом. Соціалізація особистості органічно включає в себе передачу соціального досвіду людства, на основі чого наступні покоління долучаються до розв'язання економічних, соціальних, політичних і духовних завдань суспільства.

Соціалізація – явище надзвичайно різноманітне, неодмінно активне і, фактично, безперервне, що триває все життя конкретної особистості. Соціалізована особистість в одній групі, може виявитися зовсім не соціалізованою в іншій. Соціалізацію є процесом прийняття індивідом вимог функцій і ролей соціального середовища, способів соціального спілкування і взаємодії. Цей процес є далеко не простим, а «сприйняття чи несприйняття індивідом традицій і стандартів залежить від рівня розвитку суспільства та самосвідомості особистості». [1]

Основними сферами соціалізації можна вважати діяльність, спілкування і самосвідомість. У діяльності людина виражає себе як суспільний індивід, проявляє особистісні якості, самостійність, ініціативу, творчість і професіоналізм, засвоює нові види прояву власної активності. У сфері

спілкування відбувається поглиблене розуміння себе та інших учасників комунікативного процесу, збагачення змісту взаємодії та сприйняття людьми один одного. Сфера самосвідомості передбачає становлення особистісної концепції індивіда, осмислення свого соціального статусу, засвоєння соціальних ролей, формування соціальної позиції, моральної орієнтації людини.

Соціалізація особистості тісно пов'язана з професійною діяльністю людини. Недостатньо просто володіти знаннями, їх необхідно поповнювати і застосувати на практиці. В умовах розвитку інформаційного суспільства процес соціалізації висуває нові вимоги до професійних знань фахівців бібліотек. Це обумовлено, тим, що інноваційні перетворення можуть здійснити високоосвічені, висококваліфіковані кадри, які свідомо беруть участь у цьому процесі і впевнені в кінцевому результаті справи. Тільки люди, глибоко переконані, Що зміни конче необхідні, можуть бути активними учасниками інноваційних перетворень.

Складність процесу соціалізації особистості вимагає постійного вдосконалення засобів його здійснення. Вони потребують оновлення, пошуку, конкретизації і уточнюючого місця, а також відповідальності особистості при вирішенні як професійних, так і особистих проблем. Серед критеріїв соціалізованості особистості виокремлюють:

- зміст сформованих установок, стереотипів, цінностей, картин світу; адаптованість особистості, її типова поведінка, спосіб життя;
- соціальну ідентичність, незалежність особистості, впевненість, самостійність.

Успішній соціалізації у професійній діяльності бібліотечних фахівців сприяє дія таких чинників:

- спеціальна бібліотечна освіта;
- прийняття новим працівником організаційної культури (традицій, цінностей і вірувань) колектива цієї бібліотеки;
- ефективне навчання нового працівника на робочому місці і втілення його очікувань;
- прагнення працівника до опанування професією і до самоосвіти;
- безперервна освіта;
- можливість і здатність введення інновацій на робочому місці і в бібліотеці в цілому;
- прийняття самостійних рішень у професійній діяльності.

У процесі трудової діяльності працівник бібліотеки набуває і формує професійні якості, навички та досвід. Об'єктивно, формуючи й розвиваючи власну особистість, бібліотечний фахівець у сучасних умовах знаходиться в системі соціальних комунікацій та стрімких технологічних змін, тому мусить швидко адаптуватися у сучасному середовищі. В умовах демократичних форм взаємодії можливі такі способи соціалізації особистості, як:

- індивідуалізація;
- актуалізація;
- самореалізація;
- інтеграція.

Об'єктами соціалізації в суспільстві виступають інститути, люди й соціальні групи, які сприяють соціалізації особистості. Об'єктами інформаційної соціалізації є інфосоціальні одиниці: люди, соціальні групи, мережеві спільноти та соціальні інститути, які повинні, і здійснюють інформаційну соціалізацію в сучасному суспільстві. Оскільки процес інформаційної соціалізації здійснює постійні, безперервні і інтенсивні взаємодії особистості з інформаційним середовищем об'єкта і суб'єкта інформаційної соціалізації, то в межах цієї взаємодії суб'єкт інформаційної соціалізації не лише впливає на її об'єкт, але й сам відчуває зворотний вплив останнього, частіше в інтерактивному режимі. Прикладом є взаємодія бібліотекаря і користувача.

Таким чином, професійна соціалізація бібліотечного фахівця в умовах інформаційного суспільства є субординаційним процесом засвоєння і репродукування індивідом соціального досвіду, входження в систему соціальних зв'язків та інформаційного виробництва нового соціального простору. Регулятором цього процесу є професійна бібліотечно-інформаційна діяльність, якій суспільством надані правила і норми, а особистістю – цінності, смислоутворюючі мотиви і важливі переживання. Критерієм соціалізації виступають персональна ціннісно-нормативна система і соціальні досягнення особистості.

Література

1. Васильев О. Н. Социализация личности в условиях информационного общества : автореф. дис. ... канд. филос. наук / О. Н. Васильев. – Волгоград : ВолГУ, 2000. – 23 с.

2. Ловецкий Г. И. Социализация личности: структурно-компонентный анализ / Г. И. Ловецкий. – Калуга : Гриф, 2000. – 204 с.

3. Рубчевский К. В. Социализация в современных условиях: социально-философский анализ : автореф. дис. ... д-ра филос. наук / К. В. Рубчевский. – Красноярск : КрГУ, 2003. – 38 с.

УДК [004.738.5 : 655.41](477)

Каїді Вікторія Валеріївна,

аспірант Харківської державної академії культури,

провідний бібліотекар наукової бібліотеки

Національного фармацевтичного університету

пошт. адреса: Харківська обл., с. Артемівка, вул. Польова, буд. 15, 62408

конт. тел.: 0938311987

e-mail: vika_malke@mail.ru

ОСОБЛИВОСТІ ТЕМАТИЧНОГО СКЛАДУ ВИДАНЬ УКРАЇНСЬКИХ ЕЛЕКТРОННИХ ВИДАВНИЦТВ

Входячи в світовий інформаційний ринок українські книговидавці намагаються адаптуватися до нових соціально-комунікаційних умов та входити